

FIGURATIVNA SKULPTURA MLADIH

KULTURNI CENTAR BEOGRADA

Sveska broj 48: FIGURATIVNA SKULPTURA MLADIH

1965.

GALERIJA
KULTURNOG
CENTRA
BEOGRADA

Tradicija figurativnog izražavanja mnogo je jača u skulpturi nego u slikarstvu. Čak i kada ne prikazuje ljudsko telo ili glavu, skulptura obično ima antropomorfno značenje. Teško je zamisliti vajara koji nije počeo svoj rad od uobičajenog motiva glave ili torza, kao što nije verovatno da ni kasnije, u slučajevima kada se neki od njih odvoje od svojih prvobitnih traženja u okvirima poznatih sižea, oni, kao stvaraoci, ne potraže kadkad savet i putokaz u bezbrojnim i nepredvidivim odnosima površina na ljudskom telu. Jer su ove uvek nanovo sposobne da otkrivaju istine, usled života koji zatvaraju u sebi, kao i zbog pokreta koji pripremaju.

Prirodno je, dakle, da među mladim vajarima bude dosta figurativaca i za vreme ovog našeg, nefigurativnog doba. Time nije rečeno da se u njihovoј skulpturi više ništa novo ne događa, niti da su nezнатне promene koje ih odvajaju od prethodnika. Za poslednjih deset godina gotovo su sasvim nestali principi koji su se mogli vezivati za rečesdašnje realističko stvaralaštvo: Rodena, Burdela, Maja i Despjoa. Nema više treperave igre svetlosti na rapavim površinama mišića i draperija, kao kod prvog. Nema grandiozne stilizacije figura drugog, ni lirske mekote trećeg i njemu svojstvenih oblika punih nežnosti, niti pronicljivih psiholoških studija poslednjeg. Kao da je u današnjoj figurativnoj skulpturi nestalo stvarnog interesovanja za model, slično onome što se dogodilo i u slikarstvu. Ima li onda uopšte smisla govoriti dalje o figurativnosti i čemu još može služiti odražavanje ljudskog lika sa njegovim udovima i lobanjom?

Na to pitanje daju svoje odgovore, pored drugih, i četiri mlada beogradска vajara. Kroz dela Ane Vidjen, Milije Glišića, Antuna

Kraljića i Kolje Milunovića prisustvujemo laganoj i postepenoj metamorfozi ljudskog lika, u njegovoј vajarskoј suštini i emocionalnoј funkciji. Od ranijeg izvora inspiracije za kazivanje sadržaja o svetu, o videnim i nedvosmislenim činjenicama u njemu, novi ljudski lik prevrasta u sredstvo, u neku vrstu medijuma i spone isključivo između umetnika i gledalaca. Sada više nema smisla govoriti o deformacijama u poređenju sa prirodom, o naglašavanju jednih osobina modela i potiskivanju drugih, jer model više nije čovek koga smo videli u prirodi, nego zamišljen, imaginaran čovek, ili još tačnije: skulptorska misao svedena na azbuku ljudskog tela. Kao što slova služe za sastav reči i pojmove, tako i elementi ljudskog tela: glave, ruke, noge, služe za govor o skulpturi. Što će pri tome red slova biti poremećen, u odnosu na uobičajenu predstavu tela, tako da umesto izbočine nastane ulegnuće, naprimjer kod nekog nosa ili trbuha, ili će se leđa životinje neobično proširiti tako da je jahač jedva može obujmiti, ili će se javiti pukotine koje razdvajaju telo, sve su to potrebni jezički simboli kojima se služe vajari da bi iskazali svoju umetničku poruku. Ona se više ne tiče modela, odnosno konkretnog čoveka, i ne znači uopšte da čovek nema nosa ili trbuha, da je slabašan i ne ume da jaše, ili da mu je ozleđena glava, nego se ove skulpture dotiču drugih pitanja kazujući: da senka u dubini prostora ima istu vrednost kao puna materija (Glišić, Vidjen), da monumentalnost dolazi od baze, pa se dalje razvija ritmički u prostoru (K. Milunović), kao i da iza svakog bića, krećanja i mirovanja, postoje njegove praforme (Glišić, Kraljić, Milunović).

Aleksa Čelebonović

MILIJA GLIŠIĆ

Roden 1. V 1932. u Riljcu. Akademiju za likovne umetnosti i specijalni tečaj završio u Beogradu. Prvi put izlagao 1961. Izlagao na kolektivnim izložbama sa ULUS-om, na Oktobarskom salonu od 1961, na izložbama skulpture u slobodnom prostoru 1963 i 1964, izložbi ULUS-64 i na izložbi jugoslovenske umetnosti u Lozani 1962. Studijska putovanja u Italiju 1962. zatim, 1964. i Francuskoj 1964. Žiri Oktobarskog salona dodelio mu je nagradu Livnica umetnina »Plastika« 1964.

1. MASKA, 1963, bakar, 28 cm.
2. GLAVA, 1963, gips, 30 cm.
3. PORTRET, A. S., 1964, gips, 27 cm.
4. LEGENDA O NIKODIMU, 1964, gips, 90 cm.
5. FOSIL I, 1964, gips, 19 cm.
6. PORTRET, 1964, gips, 26 cm.

ANTON KRALJIĆ

Roden 4. VI 1933. u Zagrebu. Akademiju za likovne umetnosti završio u Beogradu. Prvi put izlagao 1957. Samostalno izlagao u Beogradu 1961. godine. Izlagao na kolektivnim izložbama u zemlji sa ULUS-om, na Oktobarskom salonu 1962. i 1964., izložbi NOB u delima likovnih umetnika Jugoslavije, izložbi Skulpture u slobodnom prostoru.

7. GLAVA, 1962, varena bronza, 30 cm.
8. ŽENSKA GLAVA, 1964, varen metal, 35 cm.
9. ŽENA KOJA SEDI, 1964, gips, 84 × 43 cm.
10. ŽENA KOJA PLIVA POD VODOM, 1964, gips, 75 cm.
11. SEDEĆA FIGURA, 1964, gips, 25 × 30 cm.

Autor izložbe: ALEKSA ČELEBONOVIC

NIKOLA MILUNOVIC

Rođen 4. X 1935. u Beogradu. Akademiju za likovne umetnosti i specijalni tečaj završio u Beogradu. Studijska putovanja: Italija, Francuska, Grčka. Prvi put izlagao 1961. god. Izlagao na izložbama sa ULUS-om, na Oktobarskom salonu 1961. i 1964., na izložbama Skulptura u slobodnom prostoru, izložbi Fantastika u crtežima savremenih beogradskih umetnika u Beogradu, Zagrebu i Ljubljani 1964. i izložbi 20 godina beogradske skulpture 1964.

Bavi se slikarstvom i mozaikom.

12. STUDIJA KONJA, 1964, gips, 150 × 210 cm.
13. KONJANIK, 1964, gips, 22 × 26 cm.
15. SKICA, 1964, gips, 25 × 16 cm.
16. GLAVA, 1965, gips, 34 × 38 cm.

ANA VIĐEN

Rodena 24. X 1931. u Dubrovniku. Akademiju za likovne umetnosti i specijalni tečaj završila u Beogradu. Studijska putovanja: Grčka, Francuska, Italija. Prvi put izlagala 1961. Samostalno izlagala u inostranstvu u Atini 1962. Izlagala na kolektivnim izložbama u zemlji sa ULUS-om, na Oktobarskom salonu 1961. i 1964., izložbi Fantastika u crtežima savremenih beogradskih umetnika 1964. u Beogradu, Zagrebu i Ljubljani, izložbi Skulpture u slobodnom prostoru. Bavi se slikarstvom i mozaikom.

17. TOK, 1964, gips, 35 × 117 cm.
18. IKAR, 1964, gips, 70 × 42 cm.
19. SEDEĆA FIGURA, 1964, gips, 70 × 65 cm.
20. ŠKOLJKA, 1965, metal, 40 × 35 cm.